VOORSTEL

zaaknummer:	734926
afdelingsnaam:	B en O - Sociaal Domein
steller:	Toine Leroi
telefoon:	035 6292954
onderwerp:	Op Koers + regionaal actieprogramma ‘Naar een financieel gezond sociaal domein’

Voorstel
Bijgaande zienswijze in te dienen op het regionale actieprogramma ‘Naar een gezond financieel sociaal domein’.

Samenvatting
De raad heeft het college gevraagd om te komen met een ‘koers voor de taakstelling sociaal domein’. De koers voor de taakstelling is de uitvoering van een nieuw regionaal actieprogramma, dat hierbij wordt voorgelegd (bijlage 1). De maatregelen tot kostenbeheersing en kostenbesparing komen bovenop de maatregelen die wij reeds zijn gestart in de Agenda Wmo Welzijn in de Wijk, de Visie en Agenda Jeugdzorg, de Begroting 2021 en de Bedrijfsvoeringsagenda (op grond van het KPMG-rapport). Dit totaal vormt onze aanpak om de uitvoering van de Wmo en de Jeugdzorg binnen de budgetten te houden, die geraamd zijn in de meerjarenbegroting.

Het actieprogramma gaat om een regionale aanpak, maar dit is onderdeel van de totale aanpak van de problematiek van de oplopende kosten Wmo en Jeugd. Op lokaal niveau zijn in de afgelopen tijd al veel acties in gang gezet om de kosten op Wmo en Jeugd terug te dringen. Hiervan ziet u een overzicht in bijlage 3. Dat zijn tevens de documenten die het bestuurlijk kader vormen voor de kostenbeheersing en kostenbesparing bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet. Ook op landelijk niveau wordt actie ondernomen. Meestal doet de wethouder Welzijn en Zorg dit in G40-verband."

Aanleiding
De stijgende kosten voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (verder: Wmo) en Jeugd leggen een flink beslag op de meerjarenbegroting. In de Begroting 2021 zijn de lasten voor Wmo en Jeugd realistisch begroot en voor de komende jaren opgenomen. Daarnaast is er, om bij te dragen aan een sluitende begroting, een algemene taakstelling op Wmo en Jeugd opgenomen van € 900.000 in 2022 en € 1,2 miljoen vanaf 2023 (Begroting 2021, bladzijde 12). De invulling van deze taakstelling wordt gebaseerd op het KPMG-onderzoek en het regionale actieprogramma ‘Naar een financieel gezond sociaal domein’.

In dit raadsvoorstel wordt het regionale actieprogramma ‘Naar een financieel gezond sociaal domein’ beschreven en vragen wij de raad hiervan kennis te nemen. Dit gebeurt door kennis te nemen met dit voorstel en om de bijgevoegde zienswijze (bijlage 2) in te dienen. Deze zienswijze wordt vervolgens ingebracht in het portefeuillehoudersoverleg in de Regio, waar het regionale actieprogramma door de

regiogemeenten gezamenlijk wordt vastgesteld. De definitieve uitwerking wordt opgenomen in de Kadernota, zodat wij, met de Regio en de andere regiogemeenten, daarna van start kunnen.

Wij gaan graag in gesprek met de raad over het regionale actieprogramma. Welke vernieuwingen, aanscherpingen en begrenzingen zien wij om te komen tot de invulling van de taakstelling van € 900.000 in 2022 en € 1,2 miljoen vanaf 2023? De raad heeft aangegeven graag bij deze keuzen haar kaderstellende rol te willen vervullen. Op 11 november 2020 is de motie M20/96 'Visie op taakstelling sociaal domein' met brede steun aangenomen. Daarmee gaf de raad aan graag met het college van gedachten te willen wisselen over de te nemen maatregelen tot kostenbeheersing en kostenbesparing. In de motie verzocht de raad het college 'een koersdocument op te stellen waarin enerzijds geschetst wordt welke mogelijkheden er zijn voor besparingen en anderzijds welke van die mogelijkheden het college wenst in te zetten om de tekorten terug te dringen'. Dit koersdocument wilde de raad uiterlijk in maart 2021 bespreken in de commissie en in april 2021 vaststellen in de raad. Wij zijn hier nu 1 maand eerder mee, mede omdat de urgentie in Hilversum en in de andere gemeenten in de regio hoog is om hiermee aan de slag te gaan. Het beheersen van de kosten Wmo en Jeugd en het beperken van de kosten in lijn met de meerjarenbegroting heeft voor ons binnen het sociaal domein de hoogste prioriteit.

Wij hebben de raad in de afgelopen anderhalf jaar voortdurend op de hoogte gehouden van de financiële vooruitzichten en eventuele afwijkingen. Daarbij gaven wij telkens aan welke stappen wij zetten om de kosten te beheersen en te beperken. Dat blijven wij doen. Juist omdat wij veel informatie sturen is het misschien lastig om de hoofdlijn van ons handelen hierin te zien. Daarom beschrijven wij in bijlage 3 welke acties er nu lopen: vanuit de Agenda Wmo 'Welzijn in de wijk', vanuit de Visie en Agenda Jeugd, vanuit de eerdere begroting 2021 en op basis van het KPMG-rapport. Dit te samen is een hele set aan maatregelen die reeds in uitvoering is.

Regionaal actieprogramma (bijlage 1)

In dit document gaan wij in op de maatregelen die wij samen met de Regio en de andere regiogemeenten hebben opgesteld en waarvan wij denken dat die een goede impact op de kosten hebben, waarbij de kwaliteit van de zorg, voor de inwoners die die zorg echt nodig hebben, op orde blijft. Alle gemeenten in de regio hebben te maken met stijgende kosten in het sociaal domein en mede daardoor, met krappe begrotingen of tekorten. Het is bijzonder dat de samenwerking in de regio zo sterk is, dat de wethouders Wmo en Jeugd van de 7 gemeenten menen dat dit een opgave is die wij het best samen kunnen beetpakken.

Bij dit raadsvoorstel is het regionale actieprogramma 'Naar een financieel gezond domein' gevoegd (bijlage 1). Dit document bevat allereerst voor Wmo en Jeugdzorg een uitgebreide analyse van de ontwikkelingen die wij zien in de regio. Welke Wmo- en Jeugdzorg-onderdelen groeien en welke dalen? Hoe is dit beeld van de verschillende gemeenten ten opzichte van elkaar?

Hierna volgt een beschrijving van de maatregelen die voorgesteld worden te starten, inclusief de begrote kosten en opbrengsten, regionaal gezien. Het aandeel van Hilversum hierin bedraagt (op basis van inwoner aantal) ongeveer 35%.

In het derde deel van het document wordt beschreven wat de gemeenten samen willen opzetten aan data-analyse en sturing/monitoring.

Tot slot wordt in de bijlage aangegeven welke 3 maatregelen wel zijn verkend, maar waarvan besloten is die niet te starten.

Hieronder geven wij een samenvatting van de maatregelen, die opgenomen zijn in het regionale actieprogramma. Bij elke maatregel staat de maximale opbrengst die verwacht wordt op termijn in 2024 voor de 7 gemeenten samen. In de 7 gemeenten wordt in totaal een bedrag van zo'n 100 miljoen euro besteed aan Wmo en Jeugdzorg, dus dat zet de besparingen in perspectief. Bovendien beïnvloeden de

maatregelen elkaar (veelal sprake van communicerende vaten) en kunnen de beoogde besparingen daarom niet zomaar bij elkaar opgeteld worden. In de verdere uitwerking zal door de regio en ons de concrete (beoogde) besparing voor Hilversum berekend worden.

De maatregelen:

- Jeugdhulp:
  - Van Vindplaats naar Werkplaats: meer kortdurende jeugdhulp op school:- 900.000 euro
  - Anders verwijzen: meer eenheid in de verwijzingen en afstemming met het Consultatie en Adviesteam: -1.458.246 euro
- Verblijf Jeugd:
  - Uitvoeringsagenda: meer gezinshuizen en pleegzorg: -491.000 euro
  - Gezamenlijke bekostiging verblijf: 1 regeling voor de 7 gemeenten: - 812.000 euro
- Huishoudelijke hulp:
  - Versoberen levering en scherpere toegang: -1.632.659 euro
  - Normenkader van HHM toepassen: de indicaties scherper stellen: -813.041 euro
  - Algemene voorziening thuisondersteuning: taken als wassen/strijken en glazenwassen apart organiseren: - 957.390 euro
- Dagbesteding en begeleiding:
  - Eenvoudige zorg bij complexe situaties: 1 regisseur/zorgaanbieder bij multiprobleem situaties: - 625.000 euro
  - Toegang aanscherpen: de indicaties scherper stellen: -298.496 euro
  - Algemene voorziening: dagbesteding als algemene voorziening inrichten: -1.402.478 euro
  - Arbeid in plaats van zorg: mensen vanuit de arbeidsmatige dagbesteding aan een baan helpen: -300.000 euro
- Beschermd wonen:
  - Heronderzoek van de wachtlijst: voor welke mensen is de situatie en daarmee de passende indicatie ondertussen anders: + 150.000 euro (kwalitatieve maatregel, bespaart bij begeleiding van mensen op de wachtlijst dus niet direct bij Beschermd Wonen)
  - Gezamenlijke toegang: 1 regeling voor de 7 gemeenten: -400.000 euro
- Wmo-vervoer:
  - Verhogen eigen bijdrage: piek- en daltarief invoeren: -314.263 euro

In bijlage 1 vindt u het uitgebreide voorstel voor het Regionale actieprogramma ‘Naar een financieel gezond sociaal domein’.

In bijlage 2 vindt u de zienswijze die het college voorstelt om in het regionale portefeuillehoudersoverleg in te dienen. In de zienswijze geven wij aan dat de gemeente Hilversum het waardeert dat alle 7 gemeenten en de Regio samen een actieprogramma hebben opgesteld en gaan uitvoeren. Zo goed als alle beschreven maatregelen in het actieprogramma worden door de gemeente Hilversum ondersteund.

Zienswijze (bijlage 2)

Wij geven in de zienswijze 5 aandachtspunten mee:

1. De maatregelen vragen extra inzet/kosten om daarmee de extra opbrengsten/baten te realiseren. Deze zijn nu alleen op regionaal niveau bekend. Er is een aanvullend raadsbesluit nodig om de financiële uitwerking voor Hilversum te bekrachtigen. Wij verzoeken de stellers van het regionale actieprogramma om op korte termijn een inschatting op te maken van de kosten en baten per gemeente, zodat wij op het niveau van Hilversum hier een besluit over kunnen nemen.
2. Er bestaat een reëel risico dat de kosten voor Jeugdzorg en Wmo verder doorstijgen, terwijl wij deze maatregelen starten en wij de besparingen daarom niet 1 op 1 terug zien maar meer als een beperking van de stijging. Er komen nog steeds meer kinderen in aanmerking voor jeugdhulp en door het abonnementstarief en de vergrijzing stijgen de Wmo-kosten ook nog verder. Het is wenselijk om regionaal een goede prognose op te zetten voor de groei van de Jeugdzorg en de Wmo, bij ongewijzigd beleid. Alleen door goed onderbouwde prognoses en het monitoren van de uitgaven en de

ontwikkelingen zal het lukken om grip op de financiën te houden. Wij verzoeken in het regionale actieprogramma de autonome groei/daling van de kosten voor Wmo en Jeugd te prognosticeren en te monitoren, zodat wij in gezamenlijkheid komen tot goede prognoses en inzichten voor alle 7 gemeenten.

3. Eind december 2020 is het onderzoek 'Stelsel in groei' van AEF uitgekomen. In dit onderzoek, dat uitgevoerd is in opdracht van het ministerie en de VNG, wordt beschreven en becijferd welke maatregelen tot kostenbeperking leiden en welke niet. De maatregel, inzet van jeugdhulpprofessionals in het (reguliere en speciaal) onderwijs, bleek juist te leiden tot meer extra kosten. Er worden dan meer problemen gesignaleerd en er wordt meer tijd besteed aan netwerkoverleggen. Daarom stellen wij voor om deze maatregel eerst/vooral in te zetten bij het speciaal onderwijs, gericht op 'efficiencywinst'. Veel kinderen hebben daar al jeugdhulp en door inzet van directe jeugdhulp op school kan veel administratie en wachttijd vermeden worden. Aparte indicaties per kind en per hulpverlener zijn dan niet meer nodig. Voor de maatregel om met één regisseur/zorgaanbieder integraal hulp te verlenen in complexe situaties was het voor AEF onduidelijk of dit tot kostenbeperking of kostenstijging leidde. Vooralsnog lijkt dit een goede maatregel, maar moet dit wel binnen de juiste randvoorwaarden uitgevoerd worden en eerst op kleine schaal.
4. Er is één maatregel opgenomen rond het Wmo-vervoer: het verhogen van de eigen bijdrage. Graag willen wij hier nog een maatregel aan toevoegen: het verminderen van het aantal ritten met de Wmo-taxi naar ziekenhuis Tergooi. Op dit moment is dit de bestemming die verreweg het vaakst voorkomt: ziekenhuis Tergooi. Wij bevelen aan een maatregel op te nemen om ervoor te zorgen dat meer mensen, ook oudere inwoners, gebruik maken van beeldbellen met de specialist of van de onlangs gelanceerde app Beter Dichtbij, en daardoor minder vaak naar Tergooi ziekenhuis hoeven te reizen. Hiervoor is een actief project nodig, waarbij o.a. vrijwilligers oudere inwoners helpen met deze digitale vormen van overleg met de specialist.
5. Wat betreft de 'Gezamenlijke bekostiging van en toegang tot verblijf' (pagina 16-18 van het actieprogramma) benadrukken wij dat meer tijd nodig is voor een evaluatie van de Doorbraaktafel. Wij staan als gemeente Hilversum wel achter een gemeenschappelijke regeling voor toegang tot verblijf maar willen op dit moment geen regionale toegangsorganisatie. Wij wegen dat opnieuw af als dat na de evaluatie een optie blijkt.

Adviesraad Sociaal Domein

Het college heeft de Adviesraad Sociaal Domein gevraagd advies uit te brengen over het regionaal actieprogramma 'Naar een financieel gezond sociaal domein'. Uitgangspunt hierbij is dat de gemeenteraad heeft besloten tot een taakstelling op de uitgaven van Wmo en Jeugdzorg van 900.000 euro in 2022 en 1,2 miljoen euro in 2023 en verder. De vraagstelling aan de Adviesraad is dus of men kan instemmen met het Regionaal actieprogramma als middel om deze taakstelling te realiseren.

Het advies van de Adviesraad zal worden meegenomen bij de uitvoering van het regionale actieprogramma. Wanneer dit advies klaar is voor de behandeling van dit voorstel in de raadscommissie en de raad (3 maart 2021) dan zal dit advies worden toegevoegd aan de stukken.

Risico's

- Zoals uit bijlage 3 blijkt lopen er op dit moment meerdere maatregelen om de kosten te beheersen en te beperken. Hier komt de uitvoering van het regionaal actieprogramma bovenop. Dit vergt veel inzet van de beperkte capaciteit op Wmo en Jeugd, zowel van de beperkte groep beleidsmedewerkers, als van de uitvoeringsteams Wmo en Jeugd & Regie. Daarbij stelt het college dat het halen van de kpi's van het raadsdashboard Sociaal Domein een bovenliggende prioriteit heeft, zodat de dienst-/hulpverlening aan onze inwoners hier niet onder lijdt. Het uitwerken en implementeren van de maatregelen in het regionaal actieprogramma vergt een forse inzet. Deze kosten bij deze inzet staan vermeld bij de maatregelen. Er zullen tijdelijke of vaste medewerkers voor aangetrokken worden. Hiervoor zullen wij in april/mei en bij de kadernota voorstellen aan u voorleggen.
- Vanaf 1 januari 2021 zijn de gemeenten verplicht om vroegsignalering in te zetten bij schulden. Ook Hilversum gaat hiermee van start. Als onze medewerkers in huishoudens en gezinnen komen met

problematische schulden, zullen zij ook situaties zien, die vragen om inzet van Wmo-begeleiding en jeugdhulp. Vanuit het beleidskader ‘Iedereen doet mee’ voor het Sociaal Domein, is het zeer wenselijk om hier dan ook die hulp te verlenen. Het zal echter leiden tot extra kosten bij Wmo en Jeugd. Op dit moment is niet te voorspellen om welke bedragen het hier gaat. Ook hier is monitoring en het kennis delen tussen de gemeenten van belang.

- Het college juicht het zeer toe dat er een regionaal actieprogramma gestart wordt om de kosten voor Wmo en Jeugdzorg te beheersen en te beperken. Regionale samenwerking is echter niet zonder risico's. De financiële positie van iedere gemeente verschilt en daarmee ook de noodzaak tot snel ingrijpen of tot een gedegen voorbereiding van maatregelen, voordat tot uitvoering wordt overgegaan. Ook betekent dit dat Hilversum soms aan maatregelen of keuzen meewerkt, die niet (direct) haar eigen keuzen waren. Wij denken dat de gezamenlijke monitoring, kennisdeling en samenwerking zodanig van meerwaarde is voor de kostenbeheersing waardoor wij de voorkeur geven aan die samenwerking en dit regionale actieprogramma.

Financiën

In bijgaand regionaal actieprogramma staat bij elke maatregel beschreven wat deze kost om uit te voeren en wat de verwachte kostenbesparing is. Dit is op regionaal niveau becijferd. In het regionale portefeuillehoudersoverleg Wmo en Jeugd zullen de zienswijzen van de 7 gemeenten input zijn om te komen tot het definitieve regionale actieprogramma. Hierin zullen ook de kosten en baten per gemeente opgenomen worden. Dus dan is de verwachte impact op de financiën van Hilversum bekend.

In april/mei 2021 leggen wij een raadsbesluit aan u voor om te besluiten over de kosten en baten, die verwacht worden in 2021. In de Kadernota zullen wij de te verwachte kosten en baten opnemen vanaf 2022.

Begin juni 2021 zal de uitvoering van het actieprogramma starten. Het actieprogramma zal enkele jaren doorlopen, totdat alle gestarte maatregelen zijn geïmplementeerd.

In deel 3 van het regionaal actieprogramma wordt ingegaan op het verzamelen van data over de kosten van een Wmo- of jeugdhulp traject per inwoner en over de zorgkosten per zorgaanbieder. Hierdoor wordt het mogelijk om te gaan sturen op effectiviteit: welke trajecten leiden tot het meeste resultaat? Hoe doen zorgaanbieders het ten opzichte van elkaar? Deze kennis geeft handvatten om aanvullende afspraken te maken over de inkoop van zorgtrajecten bij aanbieders.

Ook wordt het mogelijk om betere financiële prognoses te maken. Dat is hard nodig. Overigens, beter inzicht in de financiële cijfers leidt niet vanzelf tot een besparing. Het wordt wel mogelijk om betere en vooral meer tijdige voorspellingen te doen en ervoor te zorgen dat college en raad zich niet op het laatste moment overvallen voelen door tegenvallers.

Om bij te dragen aan een sluitende begroting is op Wmo en Jeugd een algemene taakstelling opgenomen van € 900.000 in 2022 en € 1,2 miljoen vanaf 2023 (Begroting 2021, bladzijde 12). Dit regionale actieprogramma, te samen met het onderzoek van KPMG, vormen de invulling van deze taakstelling.

Uitvoering

Vanaf begin juni zal het regionale actieprogramma starten. Hieraan zullen beleidsambtenaren en consulenten van Team Wmo en Team Jeugd & Regie deelnemen. Via regionale werkgroepen zal er uitvoering gegeven worden aan de maatregelen. De sturing van het totale programma ligt bij het directeurenoverleg van de 7 gemeenten in de regio. De regio verzorgt de projectleiding en coördinatie. Over de uitvoering zal regelmatig gerapporteerd worden in het regionale portefeuillehoudersoverleg Wmo en Jeugd. Hier wordt ook besloten over eventuele bijsturing gedurende de uitvoering.

Tweemaal per jaar ontvangt de raad een update van de stand van zaken van het regionale actieprogramma. Waar mogelijk zullen wij dit laten aansluiten op het raadsdashboard sociaal domein, zodat de raad in één keer het gehele overzicht kan zien en, indien gewenst, kan bespreken.

Met dit raadsvoorstel wordt de motie M20/96 ‘Visie op taakstelling sociaal domein’ als afgedaan beschouwd.

Mocht u hierover nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Toine Leroi, strategisch adviseur, via 06 41 79 98 27.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

D. Emmer P.I. Broertjes

Bijlage 1: Het regionale actieprogramma "Naar een financieel gezond sociaal domein"
Bijlage 2: De zienswijze van de gemeente Hilversum
Bijlage 3: Een overzicht van de maatregelen, die reeds eerder besloten zijn en grotendeels in uitvoering zijn